

CIVIEL GENEESKUNDIGE DIENST IN NEDERLANDSCH-INDIË.

Door den heer W. J. VAN GORKOM werd in de vorige aflevering (van 17 dezer) over mijn ingezonden stuk aangaande bovengenoemd onderwerp het een en ander in het midden gebracht, hetwelk een korte toelichting mijnerzijds noodig maakt, te meer, omdat genoemd gedelegeerde van den Bond van Geneesheeren in Ned-Indië mij verkeerd schijnt te hebben begrepen.

De „heilsera” en de „Staatsbladen” werden door mij aangehaald in verband met de bekende nota van den heer BOGAARDT. Zeer zeker stem ik toe, dat de nakoming dier quarantaine-voorschriften en epidemie-ordonnantien niet volmaakt is, doch laat dan de civiel geneesheer in aanmerking nemen de uitgebreidheid van onze kolonie met betrekking tot de beschikbare krachten. Men kan toch niet meenen, dat, door een reorganisatie van den geneeskundigen dienst, het aantal Europeesche en inlandsche geneesheeren verdriedubbelen zal? Een dergelijk geloof zou slechts van een te groot idealisme getuigen!

De verschillende chefs over den geneeskundigen dienst behoeven niet onkundig te zijn met de toestanden in de binnenlanden en blind te zijn voor de behoeften van den dienst. Wanneer zij het mochten geweest zijn, dan is grootendeels de schuld daarvan gelegen aan de civiele geneesheeren zelf, die aan hun jaarverslagen niet de noodige moeite besteed hebben 1). Doch gaarne wil ik toegeven, dat de nooden der bevolking nog beter gekend kunnen worden dan thans, nu de chef over den geneeskundigen dienst, behalve over zijn eigen ervaring, slechts beschikt over de voorlichting van één Inspecteur, over die der gewestelijke dienstchefs en over de civiele jaarverslagen der verschillende geneeskundigen. Om daartoe te geraken zijn meer inspecteurs dringend noodzakelijk, en eerst dan, wanneer het getal der met den civiel geneeskundigen dienst belaste officieren van gezondheid onbeteekenend zal zijn in verhouding tot de burgergeneesheeren, benoeme men een afzonderlijken chef. Vóór dien tijd zou een dergelijke aanstelling in de praktijk tot groote moeilijkheden aanleiding geven. Geen twee koetsiers op één bok!

Waarom het een groote fout zou zijn maar vast 150.000 gulden op de begroting uittrekken ten behoeve van den civielen geneeskundigen dienst, is mij niet duidelijk. Elk rechtgeaard civiel geneesheer zou het moeten toejuichen, indien er op die wijze uiting gegeven werd aan de meening, dat verbetering van dien dienst noodig is. Waarvoor een commissie, een reorganisatie op papier, wanneer men te voren weet dat, bij handhaving van het tegenwoordige bezuinigings-stelsel, toch geen gelden daarvoor zullen worden uitgetrokken? De leden dier commissie kunnen waarlijk hun tijd beter besteden!

Uitbreiding en verbetering van den geneeskundigen dienst zullen tonnen gouds vereischen; is het dan zoo verkeerd om te beginnen met 1½ ton en die gelden op zijn nuttigst te verwerken?

In de laatste 4 alinea's van mijn vorig ingezonden stuk werd reeds de wijze aangegeven, waarop volgens mijne overtuiging die gelden in de eerste plaats moesten worden gebruikt. Een scheiding der twee diensten is daarvoor volstrekt niet noodig.

---

1) Zie inleiding van de verslagen van den geneesk. dienst in het *Geneesk. Tijdschrift voor N. I.* 1903, deel XLIII, afl. 5.

De heer van GORKOM c. s. moge vooral in de tegenwoordige tijdsomstandigheden denken aan het gezegde: „Die het onderste uit de kan wil hebben, krijgt het deksel op den neus”.

Den Haag, 19 Nov. 1906.

J. HAGA,
oud-kolonel, chef over den geneeskundigen dienst
in Ned.-Indië.

OVER OSTEOMYELITIS, DIE (GEEN?) OSTEOMYELITIS IS.

Met belangstelling nam ik kennis van de verschillende bijdragen, welke uw *Tijdschrift*, jaargang 1906, nummers 17, 18, 19 en 20, Tweede Helft, deels onder de rubriek „Ongevallenwet”, deels onder de rubriek „Ingezonden”, omtrent bovenstaand onderwerp bevatte; een belangstelling, welke alleszins verklaarbaar is, waar ik het voorrecht heb voorzitter te zijn van den in die bijdragen aangehaalden Beroepsraad.

Ik zou dan ook zeer zeker mij bepaald hebben tot de rol van belangstellend toeschouwer, indien niet dr. H. VAN DER GOOT, in zijn, onder dagteekening van 12 November ll. ingezonden stuk, na zijn erkentenis, dat hij geen recht meer heeft om te verklaren, gelijk door hem voor den Centralen Raad is verklaard, had gemeend ook een oordeel te moeten uitspreken over de behandeling der zaak bij den betreffenden Raad van Beroep.

Alsof de behandeling door, of bij dien Raad van Beroep — zelfs aangenomen, dat die behandeling, zooals dr. VAN DER GOOT beweert, *foutief* is geweest — ooit tot verontschuldiging kan dienen voor de verklaring door dr. VAN DER GOOT voor den Centralen Raad afegelegd.

Intusschen ik wensch allerminst de beweringen van dr. VAN DER GOOT te weerleggen of op te treden als verdediger van den Beroepsraad — noch het een, noch het ander acht ik van *mij* gepast —, maar wel zal men mij, nu de kwestie wordt gebracht op een terrein, waar zij niet tehuis behoort, twee opmerkingen willen veroorloven:

1°. Dat het altijd gewaagd mag heeten, een oordeel te vellen over de behandeling van een zaak, wanneer men niet in de gelegenheid is geweest kennis te nemen van *alle* stukken van het geding, en

2°. Dat, wat de onderwerpelijke zaak betreft, dr. VAN DER GOOT bij het voorbereidend onderzoek (instructie) is gehoord.

Wellicht, dat dr. VAN DER GOOT ook in dit opzicht nog eens zal bekennen, dat hij, na verder over de zaak te hebben nagedacht, geen recht meer heeft om te spreken, gelijk hij heeft gedaan.

's-Gravenhage, 20 November 1906.

J. MORTIER HIJMANS.

Wij meenen dat hiermede deze zaak van alle zijden voldoende is toegeelicht en het debat derhalve gesloten kan worden.

De Redactie.

HET IS GEOORLOOFD BIJ DE BARING DE VLIEZEN VROEG TE BREKEN.

In het vorige nummer van dit *Tijdschrift* zijn verschenen twee artikels, een van KOUWER, en een van MEUREE, ter bestrijding van de door mij verdedigde meening, dat het geoorloofd is bij den normalen partus, als h